

reix o recerca' [Llull «totes estes coses ---, Sényer, covenen ésser amades e tractades per aquells qui són amadors e enqueridors de savies» (*Contempl.*, 291, 1)]; 'oficial encarregat d'investigar, inquisidor' [Llull, *Blanq.* II, 221.24; «Maestre Jacme Domènec, enqueridor de Mallorques» (1384, *AlcM*); *Eximilis e Mir.* I, 279]; adj. 'que mereix ésser inquirir' [*Usatges*; doc. de 1267]; *inquiridor*, en doc. de 1390 «--- *inquiridor* dels heretges ---» (Caretà, *Barbr.*, 473), i en el *Spill*: «L'*Inquiridor*, / Governador, / e lo llur Fisch / passà gran risch» (v. 4889); des d'un principi al costat d'*enqueridor* s'usava també *enquisidor*, veg. infra *inquisidor*. *Inquisidor* és el terme tècnic que convé adoptar en català per al qui fa una enquesta dialectal, car són dolents o impossibles els altres termes que s'han intentat (*enquêteur*, *enquestador*; i *explorador* té un sentit de recerca prèvia i vaga que el fa inepte per expressar-ho).

Inquisició 'investigació', 'enquesta criminal' [Llull, *Blanq.*, *NCl.* II, 221.18; Jaume I «E quant fom en Teraçona fo la fama gran de la moneda que s-i feya; e faem *inquisició* en la vila, a dues parts, e fayem los (=la gent) venir a nostra casa, en poder de i jutge nostre --- e d'un altre, de qui preseren la *inquisició*» (*Cròn.*, cap. 466, VIII, 58); la variant *enquisició*, en doc. de c. 1251 (Pujol, *DocVgUrg.*, 16.22), en doc. de 1276 (*AlcM*), i juntament amb *inquisició* en *Cost. Tort.*: «Tothom qui serà condemnat per la *inquisició* per fer emena de ladicini o de tots los altres capítols de que es deu fer *enquisició*» (*Dag.*), pres del ll. *inquisitio*, -one id.; *Inquisició* 'Tribunal eclesiàstic per als delictes contra la fe', amb referència a *La Santa Inquisició*, com a institució oficial, va atènyer prominència desde l'època dels reis catòlics: en aquest sentit figura en *DTo.* 1647, «*Inquisició de la Fe*: Sacrum fidei Tribunal»; Lacav. 1696 i Miquel Parets, mj. segle XVII.

Inquisidor [*enqui*-, *enque*-: en Llull figuren totes tres formes: «fo ordenat que tot bisbe tengués capítol una vegada l'any, e que hagués *enquisidors* en son bisbat, e que al capítol fos denunciat si alcun clergue és digne de ésser punit ---. Aprés fo stabilit que, tots anys una vegada, arquebisbe tengués capítol a sos bisbes, e que hagués *enquesidors* sobre els qui --- los acusasen --- ordenaren que l'apostoli --- hagués *inquisidors* ---» (*Blanq.* II, 221.5s.); «Frare Guillem Carretera ---, *enquesidor* dels heretges en lo bisbat de Mallorques» (a. 1393, *BSAL* VIII, 64); també en Eiximenis, *Doct. Puer.* (*Dag.*); 1472 *Enquisidor de la fe* (JEsteve); però *inquisidor* ja en 1371 «Frare Nicholau Eymerich *inquisidor* dels heretges» (*CoDoACA* VI, 360); «*Inquisidor* de la herètica pravitat» (a. 1487, *Man. Ardits* III, 58); a. 1561, ib. IV, 390; *DTo.* 1647 etc.], pres del ll. *inquisitor* 'el qui inquireix', 'espia'; veg. a més *enqueridor*, supra.

Inquisitiu, -iva [ACanals, *AlcM*; *enqui*-, en Eiximenis: «que l'hom no sia massa fervent ne *enquisitiu* dels peccats dels altres» (*Dag.*); *inquisitiu* 'batxiller, curiós' (Lab. 1839)], pres del ll. *inquisitivus* id. *Inquisitivament* [JPla]. *Inquisitorial* [Lab. 1888]; *in-*

quisitorialment.

Perquirir [*perque*-, en doc. de 1340-44, de Tort., *BABL* XI, 376; *perquirir*, Lab. 1840, donat com a antiquat; *Dfa.*], pres del ll. *perquirere* id. *Perquisició* [Lacav. 1696]; *persquisicionar*; *perquisitor*. *Pesquisa*, ant. [1369 «e axí fets *pesquisa* que us talayen, si a Déu plau que no prenguem negun dan» (*Cronicon May.*, *Dag.*); a. 1561], pres del ll. *perquisita*; cf. cast. *pesquisa* i *perquirir*, ben documentats des del període medieval (*DECH* V, 719b22ss.); en català *pesquisa* és ara castellanisme intolerable i probablement ho fou sempre: la dada de 1369 és d'un text publicat sense garantia filològica, i la de 1561, citada d'un doc. de Sòller per *AlcM*, ja no prova catalanitat.

Requerir (variants ants. *requirir* i *requerre*),²² d'ús general en totes les èpoques, del ll. *requirere* 'recercar o investigar amb diligència', 'tenir necessitat de, desitjar', 'reclamar', 'exigir'. Antigament es conjugava com *querir* i *querre* (n. 1),²³ com a incoatiu en temps modern (ja en el *DTo.* «--- *requereix* atenció esta llissó»). El part. pass. era *request* amb variant posterior *requirit*, i trobem *requeregut* en *VidesR*, P45r1 i en doc. ross. de 1310 (*RLR* X, 65).

Des d'un principi és ben comú en els seus sentits usuals: 'demanar, sollicitar com a necessari', 'necessitar', 'exigir', 'demanar com a prescrit per la llei': *Usatges* «Ligs són a enadir, si justa novitat de plets <h>o *requer*» (*NCl.*, 53.7). «Aquell burgués elegí plaers temporals al delit de sa ànima, e volch atrobar compliment en tots los delits que los v senys corporals *requerem*» (*Merav.*, *Dag.*); a. 1313 «--- que per la cort sia *request* ---» (*InvLC*); Eiximenis «a martiri se *requiren* tres coses: ço és, la voluntat de l'hom ---. La segona cosa *requer* ver martiri» (*Dones* I, 260); StViventF «fa la penitència que'l confessor li done, no plus, mas no-n fa tanta com los peccats *requiren*» (*Sermos* I, 108.12); a. 1490 «sia en facultat dels prohòmens e còsols dels dits oficis --- mudar e variar aquells tantes vegades com lo cars (=cas) ho *recarrà* e serà necessari a llur bona coneguda» (*Dag.*).

En els documents feudals hom usa *requerre* (tr.) 'demanar com a dret' i *requerre a algú* (d'una obligació) 'demanar amb autoritat el compliment d'una obligació contreta': 1050-1068 «ipso castro que vocant loch no-l li toltré, ne-l lor toltré, no-l li vedaré per quantes vegades lo m *recherrà* o-l me *recherran*» (E. Rodon Binué, *El leng. técn. del feud.*, Bna. 1957, p. 225), «et poderos te-n faré, sine tuo engan, de predictis omnibus te et omnes quos volueris per quantes vegades me-n *recherràs* o me-n comanràs» (a. 1072-95, ib.), a. 1107 «et deinceps no te dezebré --- de ipsos kastellos de Josa e de Orsera --- neque de ipsas fortedas --- no les te tollré --- et per quantas vegadas los *recherràs* o les me *rechiràs* ---» (Russell-Gebbett, *I. c.*, p. 79.100).

Del sentit originari de 'recercar bé' després ha passat a 'cercar amb l'intenció d'atacar' i d'on 'atacar' (cf. fr. ant. *requerre* «rechercher (qn)»,²⁴ Roland 1474, «choisir son adversaire pour attaquer», «attaquer», *FEW* X, 282); 1058 «si quis --- *requisierit* militem et